

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

**ЗВІТ
про результати відвідування
комунальної установи «Мукачівський дитячий будинок-інтернат»
Закарпатської обласної ради**

04.12.2025

м. Київ, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 04.12.2025 групою НПМ здійснено відвідування комунальної установи «Мукачівський дитячий будинок-інтернат» Закарпатської обласної ради (далі – ДБІ, заклад, інтернат, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Бантуш Костянтин Володимирович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Цикаленко Ірина Ігорівна, начальник відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Боюк Лариса Темофіївна, представник громадської організації;

Набока Марія Вікторівна, експерт з харчової безпеки;

Цюмік Олександр Вадимович, фахівець з питань проведення фахових досліджень під час відвідування місць несвободи в рамках реалізації функцій національного превентивного механізму (лікар-психіатр).

Загальна інформація.

Заклад знаходиться за адресою: вул. Івана Франка, буд. 53, м. Мукачево, Закарпатська обл., 89600.

Директор закладу – Якимчук Віталій Серафимович.

Згідно з Положенням про комунальну установу «Мукачівський дитячий будинок-інтернат» Закарпатської обласної ради, затвердженим рішенням Закарпатської обласної ради від 21.12.2023 № 998, заклад є комунальною стаціонарною соціально-медичною установою, призначеною для тимчасового (до шести місяців) або постійного (понад шість місяців) перебування або проживання дітей з інвалідністю віком від 4 до 8 років (далі – вихованців) та осіб з інвалідністю віком до 35 років (далі – підопічні) з порушенням фізичного, інтелектуального розвитку та психічними розладами, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, побутового обслуговування, медичної допомоги, освітніх послуг, комплексу реабілітаційних заходів і згідно з медичним висновком не мають протипоказань для перебування у зазначеній установі.

Заклад розрахований на перебування 110 осіб, на день відвідування у закладі перебувало 106 вихованців/підопічних, з яких 101 особа - жіночої статі, 5 осіб - чоловічої статі, 4 підопічні закладу визнані в судовому порядку недієздатними та знаходяться під опікою закладу, 102 особи - дієздатні. Також у закладі перебуває 106 осіб яким встановлено групи інвалідності, 20 вихованців/підопічних внутрішньо переміщені особи.

Фінансування закладу за 2024 рік складало 15991,4 тис. грн – загального фонду, 5785,1 тис. грн – благодійної допомоги.

Фінансування закладу за 2025 рік складає 15095,7 тис. грн – загального фонду, 837,0 тис. грн – благодійної допомоги.

Штатна чисельність працівників ДБІ складає 85,5 штатних одиниць, з яких 21,5 штатних одиниць медичного персоналу (лікар-психіатр в/к – 1,0 шт. од.; лікар стоматолог в/к – 0,5 шт. од.; сестра медична старша в/к – 1,0 шт. од.; сестра медична в/к – 4,0 шт. од.; сестра медична з дієтичного харчування б/к – 0,5 шт. од.; молодша медична сестра – 14,5 шт. од.).

Згідно з тарифікаційним списком працівників станом на 01.01.2025 в закладі працюють 80 осіб, вакантними є 13 посад: дієтсестра б/к, сестра господиня, заступник директора із загальних питань, оператор з комп'ютерного, фахівець з фізичної реабілітації, юрисконсульт, практичний психолог, логопед I кат., кухар 5 розряду, молодша медична сестра палатна, 3 інструктора з трудової терапії.

У період з 01.01.2024 по день відвідування у закладі померло 2 особи віком 16 років (метаболічна кардіоміопатія, хвороба Гіршпрунга) та 17 років (набряк головного мозку, набряк легенів, серцево-судинна недостатність).

Підопічні/вихованці проживають у двох корпусах (фото 1). Територія закладу огорожена, озеленена та має облаштовані місця для відпочинку на свіжому повітрі (фото 2, 3) (лави, гойдалки, криті альтанки, спортивний майданчик).

На сходах при вході до житлових корпусів наявні пандуси для забезпечення безперешкодного доступу до приміщення маломобільним групам населення.

В закладі функціонує підсобне господарство, в якому утримується велика рогата худоба (фото 4), коні та у користуванні знаходиться земельна ділянка невеликої площі (фото 5).

Підопічні/вихованці установи забезпечені одягом відповідно до сезону, відкриті до спілкування.

Будівлі закладу обладнані автоматичною пожежною сигналізацією, наявні схеми евакуації.

Заклад має генератори для функціонування установи на період відключення електроенергії (фото 6).

Якість питної води у закладі відповідає нормам ДСанПіН 2.2.4.171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» відповідно до Протоколу дослідження якості питної води від 08.10.2025 № 310.

У підвальному приміщенні закладу облаштовано найпростіше укриття загальною площею 90,3 м². Укриття знаходиться у належному санітарному та технічному стані: наявна система вентиляції, санвузол, питна вода, медикаменти, засоби пожежогасіння, резервне штучне освітлення (ліхтарики, свічки) (фото 7, 8, 9).

Установою укладено договори:

про співпрацю від 08.07.2025 з комунальним некомерційним підприємством «Лікарня Святого Мартіна» щодо медичного обслуговування шляхом надання медичних послуг (підопічним/вихованцям закладу) в межах та на умовах Програми медичних гарантій;

про надання медичних послуг від 29.05.2025 з надання вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) стаціонарної та консультативної (поліклінічної) медичної допомоги дитячому населенню від народження до 17 років, 11 місяців та 29 днів (вихованцям закладу), що надається комунальним некомерційним підприємством «Обласна дитяча лікарня».

Під час відвідування групою НПМ виявлено позитивний досвід організації функціонування установи, який може бути поширено у інших закладах, зокрема:

двічі на рік проводиться обстеження комісією лікарів спеціалістів та консультації спеціалістів за необхідністю;

наявний сучасний маніпуляційний кабінет;

належна увага надається соціальній реабілітації підопічних, використовуються велосипеди та роликові ковзани разом з захисним спорядженням (фото 10);

завершується будівництво окремого корпусу де буде функціонувати центр підтриманого проживання (розрахований на 32-40 підопічних);

застосування персоналізованого підходу, виділення окремих груп осіб (процесу сегментації) для надання більш ефективної цільової допомоги, а саме: підопічних/вихованців, які страждають на епілепсію (медикаментозна профілактика судомних нападів); підопічних/вихованців, які отримують терапію клозапіном.

Позитивним досвідом також є впровадження мінісейфів для підопічних (фото 11), у яких вони зберігають готівкові кошти, частково зняті з особистих рахунків. Сейфи розміщені в кабінеті заступника директора. Ключі від сейфів знаходяться у самих власників (підопічних/вихованців). Запасні ключі зберігаються в сейфі директора установи з метою запобігання можливим зловживанням.

Підопічні користуються власними речами, в тому числі мобільними телефонами. У деяких житлових кімнатах є телевізори та інша побутова техніка.

Працівниками закладу проводиться належне прибирання в спальних кімнатах та приміщеннях загального користування.

В інтернаті на високому рівні організовано дозвілля (фото 12, 13, 14). Підопічні/вихованці займаються малюванням, співають пісні, танцюють, займаються вишивкою.

На інформаційних стендах закладу наявна інформація про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав, інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо (фото 15).

Підопічні/вихованці закладу забезпечені раціональним чотириразовим харчуванням, наявне денне, перспективне та дієтичне меню. Харчоблок установи перебуває в належному санітарному стані. Працівники, які залучені до робіт у харчоблоці, вчасно проходять медичні огляди, що підтверджено відповідними записами в особистих медичних книжках.

З метою контролю за дотриманням якості та безпечності харчових продуктів при приготуванні і реалізації готової продукції від кожної партії приготовлених страв кухарем відбирається добова проба.

У період 2023-2025 років п'ятеро осіб із числа підопічних ДБІ проживають у громаді:

- двоє з них створили сімейну пару та самостійно мешкають у квартирі;
- одну з підопічних удочерила сім'я, яка разом із нею переїхала до Німеччини;
- інша підопічна почала проживати в сім'ї працівниці установи;
- ще одного підопічного було відраховано на підставі заяви та влаштовано до гуртожитку.

Крім того, у 2025 році одна з підопічних закінчила коледж і здобула диплом помічника секретаря. Наразі вона проживає в установі та активно займається пошуком роботи.

Групою НПМ проведено конфіденційне спілкування з 46 підопічними закладу, скарг на неналежне поводження чи умови перебування не надходили.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 29-30.11.2022 за результатами якого надавалися наступні рекомендації:

1. Закарпатській обласній державній адміністрації:

- 1.1. Забезпечити контроль за додержанням прав підопічних інтернату;
- 1.2. Опрацювати питання фінансування видатків на встановлення протипожежної сигналізації у приміщенні установи.

2. Комунальній установі «Мукачівський дитячий будинок – інтернат» Закарпатської обласної ради забезпечити:

- 2.1. контроль за додержанням прав підопічних;
 - 2.2. отримання усвідомленої згоди законного представника на проведення психіатричного огляду та/або лікування у психіатричному закладі;
 - 2.3. маркування особистих речей підопічних, які знаходяться у закладі;
 - 2.4. право на безоплатну правову допомогу, налагодити співпрацю з місцевим центром з надання безоплатної правової допомоги;
 - 2.5. належний контроль за веденням медичної документації;
 - 2.6. отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики;
 - 2.7. ведення «Журналу реєстрації застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади»;
 - 2.8. укладання трудових договорів з дієздатними підопічними;
 - 2.9. додержання нормативів житлової площі.
- Під час відвідування 04.12.2025 попередні рекомендації виконані частково.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

1. У закладі відсутня ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики, що порушує пункт 15 частини першої статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності».

2. У медичній частині відсутні клінічні протоколи надання психіатричної допомоги, що порушує вимоги статті 14¹ Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

3. Медична документація, а саме медична карта ведеться за формою № 003/о (медична карта стаціонарного хворого), що є порушенням вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування» та наказу МОЗ від 29.05.2013 № 435 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я, які надають амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу населенню, незалежно від підпорядкування та форми власності».

Для надання амбулаторної психіатричної допомоги, яка надається у ДБІ, повинна використовуватися затверджена форма № 025/о (медична карта амбулаторного хворого).

4. Під час вивчення медичної документації встановлено, що підопічні не надають усвідомлену згоду на амбулаторну психіатричну допомогу (форма первинної облікової документації № 003-8/о) та усвідомлену згоду на проведення психіатричного огляду (форма первинної облікової документації № 003-7/о), затверджених наказом МОЗ від 15.09.2016 № 970, що є порушенням статей 11, 12 Закону України «Про психіатричну допомогу».

5. У закладі наявний Журнал реєстрації випадків виявлених тілесних ушкоджень у вихованців/підопічних інтернатних закладів/установ, проте відсутні довідки первинної облікової документації № 511/о «Довідка №_ про фіксацію тілесних ушкоджень», які повинні оформлюватися відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я від 02.02.2024 № 186. Зазначену довідку необхідно заповнювати у разі виявлення у особи будь-яких тілесних ушкоджень, незалежно від характеру їх походження, як у закладах з надання психіатричної допомоги, так і в закладах соціального захисту населення. Відсутність належного документування фактів тілесного ушкодження може перешкоджати ефективному розслідуванню випадків травмування у подальшому.

6. У медичній частині відсутні протоколи догоспітальної допомоги затверджені наказом МОЗ України від 05.06.2019 № 1269 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги», що знижує вчасне діагностування та подальшу якість надання необхідної допомоги пацієнтам у разі виникнення невідкладних станів.

7. Листки лікарських призначень ведуться у застарілій формі, що суперечить вимогам наказу МОЗ від 29.05.2013 року № 435 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я, які надають амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу населенню, незалежно від підпорядкування та форми власності».

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Закарпатській обласній військовій адміністрації забезпечити:

контроль за додержанням прав підопічних;

вжиття невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності інтернату.

2. Комунальній установі «Мукачівський дитячий будинок-інтернат» Закарпатської обласної ради забезпечити:

отримання ліцензії закладом на провадження господарської діяльності з медичної практики;

вжиття заходів щодо приведення медичної документації у відповідність до вимог наказів МОЗ;

наявність у медичній документації згод на психіатричний огляд та амбулаторну психіатричну допомогу;

складання медичними працівниками довідки про фіксацію тілесних ушкоджень;

наявність у медичній частині закладу протоколів догоспітальної допомоги;

ведення медичними працівниками локальних клінічних протоколів надання психіатричної допомоги.

Додатки: фотоматеріали на 3 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Костянтин БАНТУШ

Фотоматеріали

фото 1

фото 2

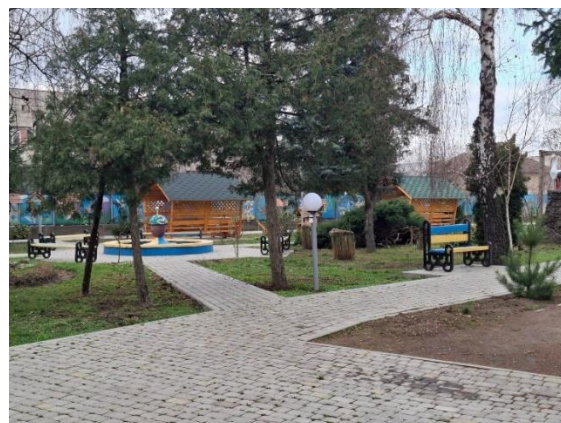

фото 3

фото 4

фото 5

фото 6

10

фото 7

фото 8

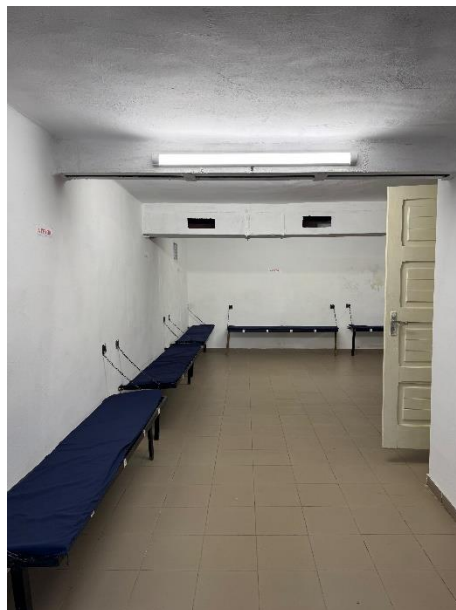

фото 9

фото 10

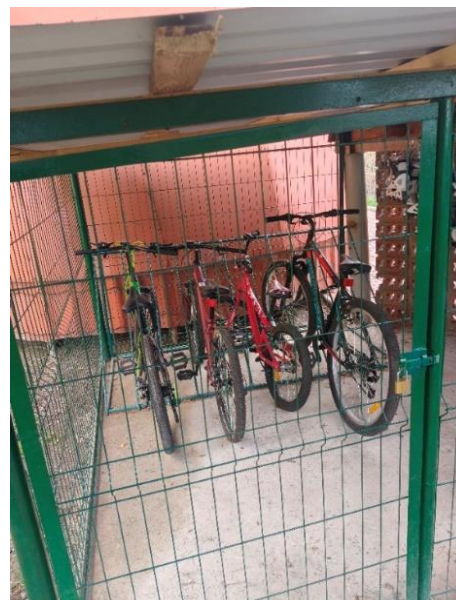

фото 11

фото 12

фото 13

фото 14

фото 15

